

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Тони Драганов Трайков – ГГФ на СУ „Св. Климент Охридски”
(член на Научното жури, утвърдено със Заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски”
№ РД 38-422/19.07.2019 г. и Решение на ФС на Геолого-географския факултет /Протокол
№ 7 от 11.07.2019 г./

Научна област – 4. Природни науки, математика и информатика
Професионално направление – 4.4. Науки за земята (География на населението и
селищата)

Научно звено: Катедра „Регионално развитие” при ГГФ на СУ „Св. Климент Охридски”
Тема: „Тенденции в управлението на общините в Р България – концепции и подходи”

Редовен докторант: Петко Ивайлов Петков

Научен ръководител: доц. д-р Климент Минев Найденов

1. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТА

Редовният докторант Петко Ивайлов Петков е роден на 01.08.1991г. През 2010г. завършва средно образование в Търговска гимназия „Васил Априлов” гр. Червен бряг. През периода 2010-2015г. следва в УНСС, гр. София. През 2015г. завършва със степен Магистър по регионално развитие.

От 2012г. до момента Петко Петков работи в ЕТ”ЕЛ ИНВЕСТ – Петко Петков”, гр. Червен бряг на длъжност управител. От 2015г. и понастоящем той е нещатен сътрудник към Комисията по регионална политика, благоустройство и местно самоуправление на 43-то Народно събрание. През същия период докторантът е общински съветник в община Червен бряг.

Докторантът има следните лични умения и компетенции:

1. Езикови познания:

Английски език – четене, писане и разговорно на добро ниво

2. Социални умения и компетенции:

Комуникативност, толерантност, способност за работа в екип, умения за справяне с конфликти

3. Организационни умения и компетенции:

Опит в разработката и управлението на проекти, свързани с европейски фондове, национални донорски програми и различни други програми за финансиране; координация и организация на дейности, разпределение на функции и задължения, гъвкавост, инициативност, креативност, решителност, водене на делови разговори и др.

4. Технически умения и компетенции:

Добро ниво на работа със съвременни информационни и комуникационни технологии. Отлично владение на Microsoft Office (MS Word, MS Excel, MS Power Point), работа с електронна поща и интернет.

5. Други умения и компетенции:

Устойчивост на стрес, способност за работа под напрежение и спазване на крайни срокове.

2. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТУРАТА

Петко Ивайлов Петков е зачислен на редовна докторантура по професионално направление 4.4. Науки за земята (География на населението и селищата) към катедра „Регионално развитие“, считано от 10.07.2016г. до 10.07.2019 г. За научен ръководител е определен доц. д-р Климент Минев Найденов.

С ректорска заповед РД 20-1086/27.06.2019г. и решение на ФС на ГГФ от 25.06.2019г. (протокол № 6) и доклад от декана с вх.№ 70-09-424/26.06.2019г. докторантът е отчислен с право на защита поради изтекъл срок, считано от 10.07.2019г.

На разширено заседание на 10.07.2019г. (протокол №10) Катедреният съвет обсъди и насочи към защита дисертационния труд на Петко Петков. Катедреният съвет предложи състава на научното жури по защита на дисертационния труд. Предложеният състав е одобрен с решение на ФС на ГГФ от 11.07.2019г. (протокол № 7). Със заповед РД 38-422/19.07.2019г. е утвърдено научно жури в състав:

1. Доц. д-р Климент Минев Найденов – СУ
2. Доц. д-р Тони Драганов Трайков – СУ
3. Проф. д-р Венета Стоянова Гайдарджиева – Тракийски университет – гр. Стара Загора
4. Проф. д-р Стела Атанасова Тодорова – Аграрен университет – гр. Пловдив
5. Доц. д-р Камен Димитров Петров – УНСС

Резервни членове:

1. От СУ - Доц. д-р Георги Костадинов Бърдаров
2. Външен – Проф. д-р Христо Нейков Каракашев

3. ДАННИ ЗА ДИСЕРТАЦИЯТА И АВТОРЕФЕРАТА

Представеният за обсъждане дисертационен труд на тема „Тенденции в управлението на общините в Р България – концепции и подходи” има обем от 190 стр. текст. В посочения обем влизат още 8 фигури и 5 таблици. В края на дисертационния труд има списък на литературни източници, включващ 162 заглавия на кирилица и латиница. Към информационните източници, които са използвани в изследването, се включват и много документи, свързани с работата на Европейската комисия, Народното събрание и Министерския съвет на Република България, Министерството на регионалното развитие и благоустройството и др. министерства и областни администрации в страната. Дисертационният труд съдържа още списък с използваните в текста съкращения. Като приложение в края на разработката е включена анкетна карта с въпроси по проблемите и възможностите за развитие на община Червен бряг.

Темата на дисертационния труд е много актуална и значима. За това безспорно допринася значението на разглежданата проблематика, свързана с възможностите за подобряване на местното управление в България на примера на община Червен бряг и в съответствие с политиката на сближаване между страните-членки на ЕС, техните региони и административни центрове.

В структурно отношение дисертационният труд включва уводна част, три глави и заключение. В уводната част докторантът аргументирано е представил актуалността на изследваната проблематика, обекта и предмета на научното изследване, основната цел и конкретните задачи за нейното реализиране. Специално внимание е отделено на подбора на научните методи и подходи, използвани в изследването. Сред тях е и събирането на информация от интервюта и анкетни проучвания по проблемите на местното самоуправление на територията на община Червен бряг.

В съответствие с актуалния характер на темата са формулирани основната цел на дисертационния труд и свързаните с нея задачи. Така формулираната основна цел, насочена към изследване на „динамиката и ефекта от тенденциите в управлението на общините в България чрез подходи и равнища за обосноваване на необходимостта от преодоляване на дефицитите в публичното управление, чрез снимка на протичащите процеси в община Червен бряг” би имала по-завършен вид ако към нея се добави и „повишаване на ефективността на управлението на общините”, или част от съдържанието на 5 задача. Позоваването на точно определена административна единица както в основната цел, така и в задачите на изследването, налага към заглавието на дисертационния труд да се посочи, че анализът на разглежданите проблеми е базиран на примера на община Червен бряг. Смятам, че по такъв начин още повече ще се открие основната теза на научното изследване допускаща „че извеждането на дефицитите на местното самоуправление може да доведе до разрешаване на съществуващи проблеми, свързани с повишаване ефективността на публичния сектор, което би допринесло за ускоряване процеса за налагане принципа на интегрирано управление на общините в България”.

Обектът и предметът на изследване са ясно определени и засягат различни страни от местното управление на общините в България. Тяхната ясна формулировка е предпоставка за постигането на поставената цел, свързана с повишаване качеството на управлението на местно ниво в България. Принос в тази насока има и ясно формулирания времеви интервал, включващ тенденциите в управлението на общините в страната в подготвителния период за членство и нейното реалното членство в Европейския съюз. За по-голяма конкретност е посочен периода 2011-2018г., като най-новите статистически данни, използвани в изследването, са от 2018г. От текста не става ясно защо на стр. 12-13 в Увода на две места се посочва обхвата (периода) с минимална разлика, свързана с началната година на изследването.

Първа глава на дисертационния труд е озаглавена „Подходи към управлението на регионалното развитие и местното самоуправление”. Съдържанието на отделните части на главата изразяват връзката между развитието и формите на местното управление в рамките на Европейския съюз и тяхното прилагане от общинската администрация в България. В тази връзка в т.1.2. на глава I са разгледани процесите, свързани с формирането и структурирането на местното самоуправление и местната администрация в България. В търсене на оптимален вариант за усъвършенстване на местното самоуправление в България, докторантът разглежда и анализира опита на редица европейски страни в т.ч. Гърция, Чехия, Франция, Великобритания и др. Отчитайки разликите в условията и начините за организиране на

дейността на общините в различните страни той стига до извода, че проблемите на общините у нас произтичат от факта, „..... че на местната власт се прехвърлят отговорности, без да може тя да ги осъществява нормално – най-често поради липса на финанси или на административен капацитет и познания”. Възможност за подобряване на нейната дейност, докторантът вижда в балансирането на процесите на децентрализация и регионализация. В тази връзка докторантът анализира съществуващата в страните от ЕС тенденция на изместване на вниманието от развитието на местното самоуправление към процеса на регионализация. Основната теза на която се позовава докторантът, е „че чрез интегрирането на няколко административни района, биха се акумулирали повече ресурси и би се осъществило по-балансирано представителство на политическите сили”. Според автора на изследването, възможности за постигане на хармонично и устойчиво териториално развитие в страните-членки на ЕС съществуват в приетия Териториален дневен ред на ЕС от 2011г. и като резултат неговото обновяване в Териториалния дневен ред на Европейския съюз 2020 (ТА 2020). Посоченият ТА2020 има за цел да насърчава балансираното, полицентрично териториално развитие и използването на интегрални подходи за развитието на градовете, селските и специфичните региони. Сред механизмите за осъществяване на споменатите цели докторантът удачно е посочил идеята за побратимяването на общините и градовете, довела до възникването през 1953г. на Съвета на европейските общини, по-късно прераснал в Съвет на европейските общини и региони. Подобни примери за положителното сътрудничество на органите за местно самоуправление могат да се посочат и в други официални документи, приети от ЕС като Хартата на европейските градове (1992г.); Хартата на европейските градове по пътя към устойчивост (1994г.) и др. В този ред на мисли докторантът изтъква значението на присъединяването на българските общини към Хартата на европейските градове. С този акт се разкриват възможности за разширяване на връзките с общини от различни страни, както и се осигурява широк достъп до информация и примери за успешни практики по планиране и изпълнение на програми и проекти за устойчиво развитие в местното управление.

В дух на реализъм и критичност са направените в края на I глава изводи и препоръки. Основно място в тях заемат пожеланията за по-голяма финансова децентрализация, чрез която може да се повиши ефективността по събирането и изразходването на финансовите ресурси на общините. В текста докторантът правилно отбелязва, че децентрализацията трябва да обхваща и дейността на редица други служби като бюрата по труда, социалните грижи, поземлените комисии и др., които сега се управляват централно, въпреки че се занимават с проблеми на територията на общината. Съвсем аргументирано част от направените от докторанта препоръки са насочени и към актуалния на настоящия етап проблем за защита на личните данни, като задължително условие при въвеждането на електронизация на административното обслужване в страната.

Съдържанието на II глава включва анализ на системата за управление на общините в България и в частност на община Червен бряг. В ретроспективен план са разгледани промените във функциите и броя на общините и кметствата в България през периода от Освобождението до настоящия момент. Оценката на съвременното административно деление на страната би трябвало да включва и отношение към големия брой общини в някои административни единици, обхванати от активна депопулация като например Видинска област. В този смисъл в текста не се дава отговор на въпроса дали е обосновано съществуването на някои от общините, които вече са под критичния брой население, осигуряващ тяхното нормално функциониране.

Като типичен пример може да се посочи община Трекляно в Кюстендилска област, която понастоящем има под 500 жители или по-малко от т.н. средни по население села в България. Значително място в съдържанието на II глава е отделено на процеса на децентрализация в дейността на органите за местно управление. Възможностите за увеличаване на тяхната самостоятелност, според докторанта, съществуват както във взимането на управленчески решения, така и в провеждането на по-самостоятелна фискална политика в границите на отделните общини. Това се отнася за различни дейности в т.ч. и до формирането на доходи от рационалното разпореждане с общинска собственост, събирането на данъци и редица други дейности с финансов характер. Като подходящ инструмент за тяхната реализация в текста се посочват и различните видове програми и проекти, в т.ч. и по линия на ЕС, даващи насоки за по-голяма стопанска и финансова самостоятелност на общините. Възможностите за по-пълно провеждане на политиката на децентрализация и укрепване дейността на местните власти у нас предоставят редица международни конвенции (Европейската харта за местно самоуправление, Рамковата конвенция за трансгранично сътрудничество и др.). Неслучайно в препоръките, които докторантът прави, присъстват ефективните механизми и инструменти, взимствани от практиката на страни, водещи в прилагането на политиката на административна и финансова децентрализация. Като съществен принос в тази част на дисертационния труд може да се посочи направената оценка на постигнатото в прилагането на успешни модели за децентрализация в дейността на българските общини в т.ч. и община Червен бряг.

Трета глава е със заглавие „Насоки за повишаване на ефективността на управлението на община Червен бряг чрез реализацията на устойчиви политики“. Тя е с аналитично-приложна стойност и има за цел търсенето на подходи за решаване на проблемите на местното самоуправление в границите на община Червен бряг. Благодарение на своя професионален опит и доброто познаване на изследваната територия, докторантът е съумял да направи цялостен анализ на природния, стопанския и демографския потенциал на общината и да набележи насоките и възможностите за нейното бъдещо развитие. За целта е използван значителен по обем фактически материал, свързан с изпълнението на различни проекти, програми и нормативни документи, засягащи различни сфери и дейности. Приносен момент в тази част на дисертационния труд е систематизирането на мерките и дейностите, които могат да оптимизират дейността на местното управление. Според докторанта, те трябва да бъдат насочени към модернизацията на административните услуги, интензификацията на стопанските дейности, развитието на техническата инфраструктура, и не на последно място по важност, към опазването и рекултивацията на обекти от природната среда на територията на общината. Разглеждайки интегрирания план за развитие на общинския център, авторът на изследването, определя като основен акцент в дългосрочната стратегия за развитие, възвръщането на стабилната икономика и трудова заетост, която да осигури и стабилизиране на демографските и икономическите показатели чрез развитие на традиционните за града дейности като металообработване, производство на строителни материали, дървообработване, производство на готово облекло, преработка на селскостопанска продукция и др.

В съдържанието на III глава докторантът правилно е включил и факторите, които ограничават възможностите за развитие на община Червен бряг. Като водещи сред тях са изведени негативните демографски тенденции, остарялата материално-техническа база, ниската конкурентноспособност на местното промишлено производство и др. В този смисъл е

посочена и липсата на завършен и действащ общ градоустройствен план на град Червен бряг. Независимо от многото примери, свързани с мерки по благоустрояването на градската територия, от текста не става ясно на какъв етап се намира неговото разработване и прилагане. Направените оценки и препоръки за развитие на града и общината като цяло биха имали още по-голяма конкретност и приложимост при един цялостен анализ на отговорите на въпросите в анкетното проучване, приложено към дисертационния труд.

Авторефератът в обем от 33 стр. отговаря на съдържанието на дисертационния труд. Той е изготвен в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника за неговото приложение. В автореферата е включена и декларация за оригиналност на направеното научно изследване.

4. НАУЧНИ ПРИНОСИ

В разработването на дисертационния труд е включена разнообразна по характер информация, която е систематизирана и рационално използвана. Авторефератът, съобразно изискванията, съдържа справка за научните приноси на дисертационния труд. Изведени са общо 4 приноса, които не са диференцирани по своята същност и значение.

1. Направен е теоретичен обзор на подходите и равнищата на местното управление и е допълнен понятийния апарат в посока на извеждане на пространствени и териториални закономерности в развитието на селищата и тяхното управление и търсене на релацията територия-население-местно управление като теоретичен подход за извеждане на проблемите на географията на населението и селищата.

2. Направена е оценка и анализ на регионалното развитие на общините на базата на систематизиране на процесите и дейностите при тяхното управление чрез реализация на проектите в местното управление, налагащи нов компетентностен подход за усъвършенстване на интегрирания подход на управлението на общините.

3. Изследвани, обобщени и синхронизирани с българските условия на добрите практики в местното управление и развитието на процеса, свързан с натрупване на капацитет на общинското управление, както и дефиниране на подходи към интегрирано управление на общините в България и усвояване на средствата от европейските фондове.

4. Предложен е пространствен подход при реализацията на мерки и дейности за оптимизиране на местното управление на ниво общини чрез оптимизиране на функционалността на местното управление и програмния подход за насърчаване на бизнеса, свързан с модернизиране на регионалната инфраструктура и жизнената среда за съхраняване и развитие на човешкия капитал.

Приемам изведените в автореферата научни приноси. Те могат да бъдат поделени на приноси с преобладаващ теоретичен характер (1) и такива с аналитично-приложна стойност (1, 2 и 3). В предложения вид формулировката на първия принос се нуждае от стилистична редакция. В приносите (1, 2 и 3) може да бъде отбелязана и ролята на община Червен бряг като основа за проведените практико-приложни изследвания.

5. ПУБЛИКАЦИИ И УЧАСТИЯ В НАУЧНИ ФОРУМИ

Във връзка с дисертационния труд са посочени 4 самостоятелни публикации. Те са публикувани в сборници от научни конференции с национален и международен характер. Публикациите са свързани с темата на дисертационния труд и отразяват съществени моменти от неговото съдържание. Посочените публикации са резултат от участието на докторанта в работата на една национална и три международни конференции.

6.ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение мога да кажа, че предложеният за рецензиране дисертационен труд има напълно завършен вид. Цялостният анализ и оценка на системата за управление на общините в България и функционалността на местното управление в община Червен бряг, ми дава основание да заключа, че целта на научното изследване е постигната, а задачите, свързани с нея – изпълнени. Отчитайки постигнатите научни приноси и останалите положителни качества на дисертационния труд предлагам на Уважаемите членове на Научното жури да присъдят на редовния докторант Петко Ивайлов Петков образователната и научна степен „доктор”.

доц. д-р Тони Др.Трайков
08.09.2019г.